

Васил СТЕРЈОВСКИ

ВОЗОБНОВУВАЊЕ НА АЛБАНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА И НЕЈЗИНИОТ ОДНОС КОИ МАКЕДОНСКИТЕ ВЕРНИЦИ ВО ОБЛАСТА МАЛА ПРЕСПА

Во Албанија постојат три основни религии: исламска, православна и католичка. Во периодот меѓу двете светски војни, па се до конституирањето на социјалистичкиот систем, овие религии претставуваа значаен општествен фактор во земјата. Нема нови официјални податоци за верската припадност на населението во Албанија, па затоа најчесто се користат старите податоци и проценки од периодот пред Втората светска војна или некои од периодот на Втората светска војна. Според некои глобални податоци, кои ги користела и државната администрација на Енвер Хоџа, од вкупниот број верници (во Албанија тогаш тоа најчесто се идентификуваше со вкупниот број на населението) 65 до 70% биле третирано како припадници на исламската вероисповед; околу 18 до 20% биле третирано како припадници на православната вероисповед; а 10 до 15% биле третирано како припадници на католичката вероисповед.¹

Поконституирањето на социјалистичката држава и зајакнувањето на етатистичкиот и догматски - бирократски режим на Енвер Хоџа, положбата и третманот на религиите во Албанија беше радикално

---

¹ Според други податоци, за кои се тврди дека потекнуваат од официјалните италијански статистики од 1942 година (повеќепати се користени и од грчките медиуми) во Албанија 69% од верниците биле припадници на исламската вероисповед. Се чини дека и во овој случај верниците се идентификувани со вкупното население. Од овој број на исламски верници, близу 80% биле припадници на „сунитите“ (муслиманска секта која се смета за најправоверни, припадници на Исламот и наследници на пророкот Мухамед). Другите биле припадници на верскиот ред „Бекташи“ (хетероген ред на дервиши, што го добиле името според својот основач Хаџи Бекташ Вели во XIV век и кој бил укинат од страна на султанот Махмуд II во 1826 година). At Luka Veronis, misionare , murgj dhe martire: Duke bere dishepuj nga te gjithe kombet, botim i kishes ortodokse Autoqefale te shqiperis, Tirane, 2003, 50-55

изменет и влошен. Одделувањето на државата од верата, во верзијата на „енверизмот“, значеше силен прогон, вид на нетрпеливост и репресија спрема сите видови на изразување на верските чувства.²

Ваквиот однос достигнал своја кулминација во 1967 година, кога со декрет на Енвер Хоџа сите религии биле забранети, сакралните објекти одземени и добиле друга намена. Мнозинството од свештенството, а дел и од верниците, биле прогонети, испраќани во логори на тешка физичка работа апсени и подложени на семојна друга репресија. Албанија тогаш беше прогласена за прва атеистичка земја во светот. Близу 2.200 џамии, цркви, манастири и други верски објекти биле претворени во спортски хали, домови на културата, народни музеи, библиотеки, магацински простории и слично, и добиле најразлични други намени, во зависност од конкретните потреби и од оценките на локалните органи на власта.

Истовремено, на многу места беа уништени и заорани верските гробишта и на нивно место биле формирани „официјални“ државни гробишта без никакви верски белези и разлики.³

Се разбира, албанскиот политички врв не го признаваше влијанието на „Големата културна револуција во Кина“ врз овие појави и текови. Напротив, тие упорно настојувала да го претстават и протолкуваат како израз на сопствени сознанија и потреби и како свој чекор во доследното спроведување на марксистичко-ленинистичко учење во изградбата на автентична верзија на „албанскиот социјализам“ како најчист и најдоследен во современиот свет.⁴

Со појавата на политичкиот плурализам, демократската преобразба и современите трансформации во Албанија, по мирните демонстрации и барања на верски слободи во текот на февруари - март 1990 година, а особено во ноември 1990 година кога Албанија фактички престана да биде „прва и единствена атеистичка земја во светот“, и започнала интензивни и широки активности за реафирмација на религиозните учења и чувства, за освојување и враќање на верниците кон верата.

Православната црква во Албанија речиси беше уништена од тоталитаристичкиот систем и репресивните мерки на „енверизмот“. Бројот на свештените лица од 440 во 1940 година се намали на 22 во 1991

---

² Edwin Jasques, SHQIPTARET: Historia e popullit shqiptaret nga lashtesia deri ne ditet e sotme, Tiran, 1995, 553

³ Исто, 170-175

⁴ Милчо Балевски, Албанија денес, Матица македонска, Скопје, 1998, 282

година.⁵ Православната вера во Албанија, според бројот на верниците доаѓа на второ место. Во почетокот на дваесеттите години на овој век, во Албанија започна борба за автокефалност на Албанската православна црква која тогаш беше под големо влијание и своевидна канонска јурисдикција на грчката православна црква.

Во борбата за автокефалност, најголема заслуга му припаѓа на митрополитот Теофан (фан) Ноли, главен протагонист на идејата и носител на активноста за создавање на автокефална Албанска православна црква.⁶ Ова свештено лице, вдахновен интелектуалец, поет и писател, мудар политичар и државник, во јуни 1924 година се избори за воспоставување на нова демократска власт и стана претседател на владата на Албанија. Овој настан во албанската историја има посебно место и е познато како „Јунска револуција“.

Теофан фан Ноли се избори, православните цркви во Албанија, во канонска смисла, да бидат врзани за автокефална Албанска црква.⁷ Исклучок беа православните цркви во Скадар и Брака каде што претежно живееше српско и црногорско малцинство, кои останаа под јурисдикција на црногорско - приморската и скендериската епархија на Српската православна црква. Тоа за нив создаде многубројни тешкотии, така што тие, поради граничните бариери и други промени што настанаа, целосно биле препуштени сами на себеси и се соочуваа со тешки егзистенцијални проблеми какви што постојат и денес. По воспоставувањето на автокефалноста, верските обреди, молитви, литургии и слично во православните цркви во Албанија почнаа да се изведуваат на албански јазик. Грчкиот јазик полека почна да се исфрла од употреба со што во извесна смисла и се намали влијанието на Грчката православна црква, иако нејзиниот интерес и влијание никогаш целосно не беа замрени и отстранети.⁸

Според одлуките на Екуменската патријаршија, чие седиште се наоѓа во Истанбул, кои се потпираа на четвртиот Екуменски Синод од 401 година од нашата ера, на Албанската православна црква од 1937 година и беше потврдена автокефалноста и таа се здоби со управна независност од екуменскиот трон, на ова канонско единство.⁹ По укинувањето на забраната за постоење на религиите во Албанија

---

⁵ At Luka Veronis, misionare, murgj dhe...150

⁶ Sherif Delvina, Pa paversi fetare nuk ka paversi kombetare, Tirane, 1998, 50

⁷ Исто...62

⁸ Kaliopi Naska, Kongresi Themeltar i kishes ortodokse autoqefale ne Berat, 70 vjete te kishes ortodokse autoqefale shqiptare, simpozium, Tirane 19 shtator 1992, 70

⁹ Исто...102-106

беше возобновена и Албанската православна црква, но со големо влијание на Грчката православна црква. Тоа создава многу проблеми меѓу православни верници, кои според националноста не се сите Грци. Грчките православни верници во најголем дел живеат во делови на јужна Албанија, што Грција го именува како Северен Епир, изразувајќи и отворени територијани претензии на овој простор.

Меѓутоа, православни верници живеат и на други простори во Албанија, односно на оние простори каде што живее претежно македонското, црногорското, српското и влашкото национално малцинство. Тие, природно, сакаат верските обреди да бидат ослободени од великогрчката верска доминација и да изведуваат богослужба на својот мајчин јазик. Судирите и недоразбирањата во Албанската православна црква имаат подолги корени, но повидно се изразија по укинувањето на енверовата забрана на религиите. Тоа е израз и на нараснатите национално - верски чувства и свест за посебност речиси кај сите православни малцинства.¹⁰

На иницијатива на екуменскиот патријарх Вартоломеј, Синодот на Цариградската патријаршија во Истанбул на 24 јуни 1992 година презема мерки за возобновување на автокефалната православна црква во Албанија: За архиепископ на Тирана и цела Албанија го избра Анастасиос¹¹ митрополит на Андруса, а за митрополити на Корча, Ѓирокастро и Берат со Валона и Канина, архимандритите Христодулос Мустакес, Александрос Калпакидис и Игнатиос Триантис, сите Грци по род.¹²

Подоцна дојде до недоразбирање и до судири меѓу претседателот Сали Бериша и архиепископот Анастасиос, што произлезе и од различните гледања на положбата, третманот и правата на грчкото национално малцинство во Албанија, чиј главен репрезент и заштитник во земјата е архиепископот Анастасиос.¹³

За да го елиминира од политичката сцена на Албанија и тоа на законска основа, Сали Бериша во предлог на новиот устав (отфрлен на референдумот од 6 ноември 1994 година) беше предвидел уставна норма, според која, поглаварите на сите конфесии во Албанија мора

---

¹⁰ Милчо Балевски, Албанија - Патишта и крстопати, Комунист, Скопје 1985, 150-152

¹¹ Архиепископот Анастасиос, Грк по род, роден е на 4 ноември 1929 година во Пиреја, Република Грција, се уште има грчко државјанство. При неговото доаѓање на ова должност во Албанија, лично претседателот Сали Бериша му посака добре дојде и „многу успеси во извршувањето на својата висока духовна должност“.

¹² At Luka veronis , misionare, murgj dhe...190

¹³ Милчо Балевски, Албанија денес...290

да бидат исклучиво албански државјани и тоа само доколку во земјата претстојувале минимум 20 години. Таквите услови архиепископот Анастасиос не ги исполнуваше. Грчките официјални личности во неколку наврати при престојот во Албанија, инсистираа позитивно да се регулира неговиот статус.

Дури и лично премиерот Андреас Папандреу изјави дека „регулирањето на односот на албанските власти спрема архиепископот Анастасиос е значаен предуслов за натамошно средување, подобрување и развој на грчко - албанските односи“¹⁴ По долги дискусии од ноември 1997 година до јули 1998 година е постигната согласност меѓу Цариградската патријаршија и албанската Влада, Светиот архиерејски Синод на Албанската православна црква да го сочинуваат двајца епископи Грци по род и двајца епископи Албанци по род. Врз основа на овој договор набргу за митрополит на Берат е Хиротонисан архимандритот Игнатиос, митрополитот Александар на Арѓирокастро (Грк по род) и Христулос на Корча (Грк по род), а своите оставки ги понудија, архимандритот Јован (Албанец по род) беше избран за митрополит на Корча, а 77-годишниот свештеник Космас Кирјо (Албанец по род) беше избран за епископ на Аполонија.

Врз основана овој договор меѓу албанската Влада и Цариградската патријаршија светиот архиерејски Синод на Албанската православна црква го сочинуваат Неговото Блаженство Анастасиос, архиепископ на Тирана, Драч и цела Албанија, Неговото Високопреосвештенство Игнатиос, митрополит на Берат, Валона и Канина и Неговото Високопреосвештенство Јован, митрополит на Корча, откако епископот на Аполонија Неговото Високопреосвештенство Космос Кирјо умира на 11 август 2000 година.¹⁵

Додека во Република Албанија се водат разговори меѓу албанската Влада и Цариградската патријаршија за востановување на Албанска автокефална православна црква, Македонската православна црква организирано, преку надлежниот митрополит Петар од 1990 година врши покрстување, воведување во верата и возобновување на црковниот живот на православните Македонци во областа Мала Преспа.¹⁶

---

¹⁴ Исто...299

¹⁵ At Luka Veronis, misionare , murgj dhe...250 - 255

¹⁶ На 18 јуни 1995 година, во селото Глобочани, во Мала Преспа, беше осветена првата Македонска православна црква во Албанија, посветена на Свети Ѓорѓи, што ја возобновија жителите од овие македонски села. Во присуство на голем број верници од околните и други села, осветувањето го изврши митрополитот Преспанско - Пелагониски, господин Петар. Обновувањето на црквата траеше речиси две години,

Мисионерството на македонскиот митрополит Петар за покрстување на Македонците во Република Албанија и возобновување на македонските православни цркви и црковен живот во областа Мала Преспа дава извонредни резултати. Посебно и поради фактот што територијата на денешна Република Албанија отсекогаш била под јурисдикција на древната Охридска архиепископија, чија дијацеза била од Северна Италија на запад, до Дунав на север, Црното Море на исток и Белото Море на југ.¹⁷ Патем, сите православни цркви во денешна Република Албанија биле под канонска јурисдикција и во сопственост на Охридската архиепископија. Областа Мала Преспа од 1912 кога е формирана државата Албанија до 1924 година била во рамките на Грција. Југот на Албанија е коригиран за дел од областа Епир, а како компензација Атина и ја дава на Албанија областа Мала Преспа, населена исклучиво со православни Македонци по род.¹⁸

Активноста на македонскиот митрополит Петар во Република Албанија придонесува за целосно и повторно воведение на православните Македонци во православието. Покрстени се сите православни Македонци и се изградени и возобновени речиси сите македонски православни цркви во Мала Преспа. За таа намена, митрополитот Петар формира дури и Фонд за обнова на македонските православни цркви во Република Албанија. За сите верски празници црковниот живот на православните Македонци во Мала Преспа го организираат македонските свештеници и архиереи од Македонската православна црква.

За жал, од 2000 година Албанската православна црква започнува отворен судир со Македонската православна црква за јурисдикцијата за македонските православни цркви во Мала Преспа. Корчанскиот митрополит Јован отворено бара македонските свештеници да не доаѓаат во областа Мала Преспа и истовремено упатува албански свештеници за време на верските празници. На некои богослужби во некои црковни храмови доаѓа до отворен вербален и физички деликт меѓу македонските и албанските свештеници.

а тој зафат го помогнаа Шумското стопанство од Ресен и Мермерниот комбинат од Прилеп, како и „Свети Илија“ и „Свети Климент“ од Канада и македонскиот бизнисмен од Швајцарија, Владимир Ралев“. Милчо Балевски, Албанија денес...305

¹⁷ Александар Трајановски, Црковната организација во Македонија и движењето за возобновување на Охридската архиепископија од крајот на XVIII и во текот на XIX век - до основањето на ВМРО.ИНИ. 2001, 30

¹⁸ Хронологија на настаните во Преспа (1912 -1944). Владо Ивановски, Ѓорѓи Танковски-Лилјан, Кице Јанкуловски, Скопје; Ресен: Институт за национална историја; Општински одбор на СЗБНОАБ, 1995, 9

Сепак, факт е дека Македонците отворено го отфрлаат богослужењето на албански свештеници во областа Мала Преспа.¹⁹

Во меѓувреме, под влијание на политиката, во Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква настанува поделба меѓу архијереите по прашањето за активностите на МПЦ во Мала Преспа. Дел од архијереите отворено се спротивставуваат на какво и да е присуство на македонските свештеници и архијереи надвор од територијата на Република Македонија во областа Мала Преспа во Република Албанија, а дел остануваат доследни на правото на православните Македонци да им се излезе во пресрет на нивните барања за македонски свештеници и архијереи во црковниот живот во Република Албанија. За жал, постигната е прекутна согласност меѓу поглаварот на Албанската православна црква архиепископот Анастасиос и поглаварот на Македонската православна црква, архиепископот Стефан за тивко повлекување на македонските свештеници и архијереи од територијата на Република Албанија, а за сметка на тоа воведување во служба, само за областа Мала Преспа на свештеници Македонци со албанско државјанство, родени во Мала Преспа кои на верските обреди ќе богослужат на македонски јазик. Брз основа на тоа прекутно повлекување, со дозвола и благослов на митрополитот Петар во служба на Албанската православна црква за православните Македонци во областа Мала Преспа упатен е Алексо Темелко, студент на Теолошкиот факултет во Скопје, роден во село Пустец, кого митрополитот Корчански го прима во служба и го поставува за свештеник на Албанската православна црква за областа Мала Преспа за богослужење на македонски јазик.

Од друга страна, по возобновувањето на Албанската православна црква, албанскиот архиепископ Анастасиос започнува акција за реставрација на сите православни цркви на територијата на Република Албанија и воспоставување сопственост врз нив и врз нивните имоти, како и изградба на нови православни цркви, Теолошки факултет, средно богословско училиште и други установи на Албанската православна црква.²⁰

Јавна тајна е дека во изградбата на црквите и институциите на Албанската православна црква активно, материјално и финансиски, учествува власта од Атина, по познатото правило-духовна, па територијална окупација, особено преку верата, односно Црквата.

Затоа и не случајно Цариградската патријаршија одлучи востанување на Албанска православна црква, под услов нејзиниот

---

¹⁹ Весник „Македонско сонце“ 20. 02. 2004, бр 360

²⁰ At Luka Veronis , misionare, murgj dhe,...270

поглавар да биде Грк по род.

Поради несредените имотно-правни односи и катастарот врз црковните имоти, посебно по педесетгодишниот мораториум и забрана на верата на Република Албанија од времето на Енвер Хоџа, интересна е законската можност, која законодавството во Република Албанија по падот на комунизмот ја овозможува.

Имено, земјата во радиус од 200 метри од црковен објект, односно црква, по автоматизам е сопственост на Албанската православна црква, со право тоа да се заведе и во катастарските државни книги.²¹

И покрај барањето на Корчанскиот митрополит Јован за посета на областа Мала Преспа, од возобновувањето на Албанската православна црква во 1998 година, до денес Македонците во Мала Преспа не го примаат. И покрај напорите да воспостави сопственост врз црквите и имотите на македонските православни цркви во Мала Преспа, таа волја не му се остварува, бидејќи и земјата и црквите и црковните објекти се водат како сопственост на општината Пустец, која управувана од Македонци воопшто не му ги продава, задржувајќи ја сопственоста и владението врз нив.

Со цврста волја да воспостави сопственост и владение над црквите и нивните имоти во Мала Преспа, Корчанскиот митрополит Јован во 2000 година незаконски откупува една приватна просторија до самата црква „Свети Архангел Михаил“ во село Пустец со цел по законски автоматизам земјата и црквата во радиус од 200 метри од таа просторија да станат сопственост и во владение на Албанската православна црква.

Истовремено на жителите на Пустец им ветува дека старата црква „Свети Архангел Михаил“ сред село ќе ја изгради откако пред тоа ја урива за да изгради нова и поубава. Откако ја урива црквата во 1999 година, прекинуваат сите активности за изградба на нова црква, се до 2001 година, кога по барање на Организацијата за заштита на правата на Македонците во Република Македонија „Друштво Преспа“, Владата на Република Македонија одобрува средства (недоволно) за изградба на Македонската православна црква „Свети Архангел Михаил“ која во 2002 година започнува да се гради по проект и под надзор на инж. арх. Тодор Паскали од Охрид (проектант и на црквата на Плаошник во Охрид).²²

Конфликтот меѓу месното православно население во Мала Преспа и Корчанскиот митрополит завршува со насилство. Со силно

---

²¹ Конференција на организацијата за заштита на правата на македонците во Албанија „Друштво Преспа“. Документи, 14 мај 2005 година, Пустец.

²² Исто

полициско обезбедување и без волја на македонскиот православен народ, на 12 септември 2003 година е извршено „осветување“ на МПЦ „Свети Архангел Михаил“ во село Пустец, без присуство на ниту еден верник, на кои полицијата им оневозможува пристап до самата црква.

Просторот на црквата е обезбеден со силно полициско присуство и албански свештеници со Корчанскиот митрополит Јован вршат „осветување“ на веќе изградената до покрив конструкција МПЦ „Свети Архангел Михаил“. Ваквото насилничко однесување на митрополитот Јован уште повеќе ги заладува односите на Македонците во Мала Преспа со него.²³

Македонците во Мала Преспа, Заедницата на Македонците во Албанија и Организацијата за заштита на правата на Македонците во Република Албанија „Друштво Преспа“ ова насилничко „осветување“ на МПЦ „Свети Архангел Михаил“ во село Пустец го оценуваат како грубо кршење на основните човекови права и правото на слобода на вероисповедта. Чинот на „осветувањето“ не го признаваат и не го прифаќаат, односно го отфрлаат. „Светото миро“ на Корчанскиот митрополит Јован од темелот на олтарот на МПЦ „Свети Архангел Михаил“ Македонците од Пустец го вадат и го фрлаат.

По промената на Ристо Никовски од амбасадор на Република Македонија во Тирана со Елеонора Каранфиловска, сопруга на портпаролот на НАТО во Македонија, Ратклиф, политиката на македонските власти спрема Македонците во Албанија, па и со прашањето за повредата на верските слободи на Македонците во Албанија целосно се менува. Се разбира, на лошо.

Елеонора Каранфиловска, исплатата на преостанатите наменски одобрени средства во износ од 30. 000 евра од македонската влада уште во 2001 година за изградба на МПЦ „Свети Архангел Михаил“ ја условува - „ќе Ви бидат одобрени парите за доизградба на црквата во село Пустец само ако ја прифатите јурисдикцијата на Албанската православна црква.“²⁴

Секако, Албанската православна црква своето влијание за сопственост и владение со македонските православни цркви во Република Албанија го врши максимално и во секоја пригода. Албанскиот архиепископ Анастасиос преку албанскиот премиер Фатос Нано, (православен Влава по род), врши притисок врз македонската влада да интервенира кај македонскиот архиепископ Стефан, Македонската православна црква да ги откаже сите активности и

---

²³ Весник“ Македонско сонце“ 25.09.2003 бр 456

²⁴ Конференција на организацијата...

поддршка на православните Македонци во Мала Преспа, за да останат под целосна јурисдикција на Албанската православна црква, со што се повредува едно од основните човекови права и слободи, правото на вероисповед.²⁵

Имајќи предвид дека се поотворено се поставува прашањето за статусот на македонските православни цркви, на заедничка седница на Одборот за изградба и Црковниот одбор на Македонската православна црква „Свети Архангел Михаил“ во село Пустец, Мала Преспа, на 31 март 2005 година беше утврдена заедничка резолуција за македонските православни цркви во Република Албанија.

Имајќи предвид дека македонските православни цркви, независно од историските граници на Балканот и актуелните гео-политички граници на Република Албанија отсекогаш биле под јурисдикција и претставувале неотуѓив и нераскинлив дел на Охридската архиепископија, Црковниот одбор на Македонската православна црква „Свети Архангел Михаил“ во село Пустец, на седницата одржана на 31 март 2005 година на ден Свети Кирил архиепископ Ерусалимски, во село Пустец донесоа Резолуција во која се вели:

„(1) Македонската православна црква Свети Архангел Михаил заедно со дворното земјиште во село Пустец и Културниот дом во село Пустец се сопственост на македонскиот верен православен народ и на село Пустец, во согласност со утврдениот план на село Пустец.

„(2) Објектите околу Црквата ќе се преземаат во сопственост на македонскиот верен православен народ и на село Пустец со обесштетување на сопствениците, во согласност со Одборот за изградба на МПЦ „Свети Архангел Михаил“ во село Пустец.

„(3) Се прифаќа изградбата на камбанаријата и конакот (со трпезарија и простории за парохијата и надлежниот архијереј), македонскиот културно - информативен центар и плоштадот во центарот на село Пустец (со одводните канали од јужната и северната страна на Црквата и мостот над каналот од југо- источната страна на Црквата) по проект на дипл. арх. инж. Тодор Паскали.

„(4) Организацијата за заштита на правата на Македонците во Република Албанија „Друштво Преспа „ од Пустец, да ја продолжат акцијата за собирање на доброволни прилози за доизградба на МПЦ

„Свети Архангел Михаил,, од Пустец да ја продолжат акцијата за собирање на доброволни прилози за доизградба на МПЦ Свети Архангел Михаил, камбанаријата и конакот, Македонскиот културно - информативен центар и плоштадот во центарот на село Пустец.

---

²⁵ Исто

„(5) Да се изврши регистрацијата на Македонската православна црква „Свети Архангел Михаил,, во село Пустец пред надлежниот орган во Република Албанија.

„(6) Се отфрла насилното полициско и без волја на македонскиот православен народ досветување на МПЦ Свети Архангел Михаил во село Пустец на 12 септември 2003 година како грубо кршење на основните човекови права и правото на слобода на вероисповедта.

„(7) Тргувајќи од неутуѓивото и неприкосновено човеково право на слобода на вероисповедта, православните Македонци во Република Албанија, верници во македонските православни цркви, на референдум ќе одлучат - надлежноста на чија помесна православна Црква да ја прифатат.

„(8) Се отфрла секое насилство од државните и црковните власти на Република Албанија за насилно наметнување на надлежност и сопственост врз македонските православни цркви на целата територија на Република Албанија.

„(9) Православните Македонци во Република Албанија, верници во македонските православни цркви имаат неутуѓиво и неприкосновено човеково право и бараат да се црквуваат на македонски јазик со домородни македонски свештеници и архијереи.

„(10) Правото на слобода на вероисповедта, православните Македонци во Република Албанија го сметаат како дел од корпусот на човековите права и слободи кој меѓу Република Албанија и Република Македонија мора да се применува на реципроцитетна основа.

„(11) Да се изврши безусловна регистрација на сите македонски православни цркви во Република Албанија пред надлежните органи.

„(12) Се прифаќа заемно склучен писмен договор меѓу Македонската православна црква и Албанската православна црква за статусот на македонските православни цркви во Република Албанија под следните услови:

„(12.1) Меѓу македонската православна црква и Албанската православна црква да се воспостави канонско сослужение и меѓусебно прифаќање на името, автокефалниот статус и архиепископско достоинство.

„(12.2) Македонските православни цркви во Република Албанија се сопственост на православните Македонци кои во нив се црквуваат, односно на самите македонски православни цркви.

„(12.3) Православните Македонци во Република Албанија, верници во македонските православни цркви да се црквуваат на македонски јазик со домородни македонски свештеници и архијереи, како нивно неутуѓиво и неприкосновено човеково право на слобода на вероисповедта.

„(12.5) Под условите во точките (12.1), (12.2), (12.3), (12.4) во македонските православни цркви во Република Албанија се прифаќа заемно да сослужуваат свештеници и архијереи и на Македонската православна црква и на Албанската православна црква.

„(12.6) Во разговорите, под условите во точките (12.1), (12.2), (12.3), (12.4) и (12.5), меѓу Македонската православна црква и Албанската православна црква за статусот на македонските православни цркви во Република Албанија задолжително да бидат вклучени претставници на православните Македонци.

„(13) По еден примерок од оваа Резолуција ќе се достави до: Владата на Република Македонија, Владата на Република Албанија, ОБСЕ, Советот на Европа, Европската унија, Високиот комесаријат за човекови права на Обединетите Нации, Светиот архијерејски синод на Албанската православна црква, Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква, Светиот архијерејски синод на Цариградската патријаршија и поглаварите и светите архијерејски синоди на сите помесни православни цркви во светот“ - се вели на крајот од Резолуцијата.

И покрај напорите на Албанската православна црква и Корчанскиот митрополит Јован да воспостават сопственост врз црквите и имотите на македонските православни цркви во Мала Преспа, таа волја се уште не им се остварува, бидејќи Македонците од Мала Преспа се децидни во своите барања статусот на македонските православни цркви во Република Албанија да се реши само врз основа на резолуцијата донесена на заедничката седница на Одборот за изградба и Црковниот одбор на Македонската православна црква „Свети Архангел Михаил“ во село Пустец, Мала Преспа, на 31 март 2005 година и во директни разговори меѓу Македонската православна црква и Албанската православна црква и претставници на православните Македонци од Република Албанија.²⁶

---

²⁶ Ставот на Македонската православна црква околу барањето на православните Македонци од Република Албанија, македонските православни цркви во Република Албанија, да бидат под јуридикција на МПЦ е следен: Такво право православните цркви не практикуваат и не дозволуваат. Според поглаварот на МПЦ г. г. Стефан, тоа би довело до дополнителни недоразбирања и би преставувало мешање во внатрешното уредување на православните цркви. “Глас на Егејците“, јануари 2005, бр 2.